

ene skulde være passende, det andet ikke. Det femte ærede Medlem for Njebenhavn (Orsted) har idag atter udtalt, at der ikke er noget Byrdefuldt ved at være Arvesæster. Jeg kan ikke være enig med ham deri. Jeg vil blot nævne en eneste Ting. Jeg troer ikke, det foreligger at gaae ind paa Spørgsmaalet i sin Almindelighed. Der er en Bestemmelse, som jeg troer optages i de allerfleste Arvesæstearcor-der, de Documenter, der udstedes til dem, som arvesæste, nemlig, at Herlighedsseieren er berettiget til, saa ofte han finder for godt, enten selv eller ved sin Forvalter, at eftersee Eiendommen og overtjyde sig om, at Bygningerne holdes i tilbørlig Orden. Men, er det ikke en Byrde, at en Mand, som kaldes og siges at være Eier, at han skal finde sig i, at anden Mand trænger ind i hans Børelser, i hans Splis-kammer etc., for at eftersee maaskee hver Dag eller i alt Fald, saa ofte de finde for godt, hans Eiendom? Jeg finder, at det er en stor Byrde, og jeg er overbevist om, at enhver Mand vil ansee det for en meget betydelig Byrde.

Dahl: Vi have ved en tidligere Lov allerede, synes mig, temmelig udførligt yttret os om, hvorvidt Arvesæste var at ansee som en helbig Besiddelsesmaade. Vi vedtog da, at Lehnsbesiddere, som afhænde deres Bøndergods til Arvesæste, ikke skulle have de Begunstigelser, som vi vilde tilstaae den Lehnsbesidder, som afhænder til Selveiendom. Det forekommer mig nu at være temmelig inconsequent, naar vi skulde tillade den frie Eier af Bøndergods, som afhænder Bøndergods til Arvesæste, de samme Begunstigelser, som naar han afhænder det til Selveiendom. Det forekommer mig, at en saadan Inconsequents ikke vil være helbig. Hvad Arvesæstebesiddelse angaaer, har jeg i den Sag, som jeg har nævnt, tidligere yttret mig om samme, og jeg maa i Gæt og Alt henholde mig dertil. Efter min Overbeviisning er Arvesæste, saaledes som det er paa mangfoldige Steder, en meget uheldig Besiddelsesmaade. Jeg seer ikke, hvad Interesse det kan have for Godseieren at besidde en Eiendom som Herlighedsseier, hvis han alene deri har en bestemt Canon. Det kan interessere ham, forsaavidt han derved i høi Grad har sikket sig en fast

aarlig Afgift, det indrømmer jeg gjerne, men ikke qua Godseier. Efter min Overbeviisning maa det være i Godseierens høieste Interesse at virke for, at Bøndergodsset kan komme i den bedste Culturtilstand, og det baade hvad Bøndernes intellectuelle og materielle Kræfter angaaer; men Godseieren, som har afhændet Bøndergodsset til Arvesæste, og kun er Herlighedsseier, har ikke den Leilighed til at virke paa Bøndergodsset. Jeg har selv attraaet og attraaer at være Godseier, fordi jeg har villet opoffre mig til denne Stilling, fordi det syntes mig at være en herlig og fortrinlig Opgave at bringe Bøndergaardene til at blive smaa Herregaarde, om jeg saa maa stige, baade hvad Bygningerne og hvad Markerne angaaer. Men at have Bøndergods, naar det er arvesæstet, har for mig ikke videre Interesse, end at have en bestemt aarlig fast Renteindtægt, enten af Tiende eller Sligt. Naar en Godseier ikke kan virke, som han ønsker og attraaer, til Held for den Deel af Befolkningen, som selv er indskrænket i Eiendommens frie Raadighed og Brug, er det ikke en Besiddelsesmaade, Staten skal begunstige, eller som Staten skal søge at befordre. Var Arvesæste anderledes, end det er, bestod det alene i en Canon, saaledes som et æret Landsthingsmedlem tildeels har yttret sig, da var Sagen en ganske anden, da vilde jeg ikke have Noget derimod at erindre, naar Canonen var afløselig. Men saaledes, som Forholdene nu ere, som Arvesæstebreve endnu i den seneste Tid ere udstedte, kan jeg ikke stige, at Arvesæsteren er alene forskjellig fra Eieren derved, at han betaler en aarlig Afgift. — Lad os see Arvesæstebreve, der findes i Departementstidenden for de senere Aar; Arvesæsteren er deri paa mangfoldige Maader indskrænket i Brugen af sin Eiendom. Det er ikke en ringe Indskrænkning, hvad ogsaa et æret Medlem yttrede, at Herlighedsseieren skal være berettiget til selv eller ved sin Forvalter eller Tjener at inspicere Gaardene og Markerne, og mangfoldige lignende Indskrænkninger findes overalt i Arvesæstebrevene. Kunde de udelukkes, uden at Arvesæstet ophørte, kunde vi indgribe saaledes i Contracterne, var Sagen en ganske anden; men saa maatte Uendringssforslaget være udtrykt paa en anden Maade.